

«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Ε.Ε.)

ΠΡΙΝ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ»

ΓΙΑ ΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

□

□ *Του □ Ευάγγελου Σπινθάκη*

Αυτές τις μέρες συγκροτήθηκε η επιστημονική επιτροπή του Συνεδρίου για τη κοινωνική οικονομία και αναλαμβάνει σημαντικό ρόλο παράλληλα με την οργανωτική επιτροπή που όπως ως γνωστόν είναι ανοικτή και συνεχώς διευρύνεται.

Ο ρόλος της Ε.Ε. δεν θα είναι προσωρινός – συμπληρωματικός, αλλά καθοριστικός για την παραγωγή θεωρίας για την ΚΑΟ που πρέπει να αναπτυχθεί στη χώρα. Για να έχει αποτέλεσμα το συνέδριο, απαιτούνται κείμενα εποπτείας του χώρου και διεισδυτικές αναλύσεις που να δίνουν προοπτικές στη συγκρότηση του χώρου.

Η Ε.Ε. πρέπει να λειτουργήσει ταυτόχρονα και ως συντακτική επιτροπή της «Επιθεώρησης για την ΚΑΟ» που θα φιλοξενεί εισηγήσεις των μελών της αλλά και συνεντεύξεις και καλές πρακτικές. Υπάρχει άλλωστε αδήριτη ανάγκη για παραγωγή εγχώριας θεωρίας για την ΚΑΟ. Η παραγωγή θεωρίας θα εξοπλίσει το κοινωνικό υποκείμενο της ΚΑΟ, δηλαδή τις οργανώσεις και θα το βγάλει από την αφάνεια και το περιθώριο της οικονομικής σκέψης που βρίσκεται σήμερα.

Όλα αυτά θα πρέπει να διαμορφωθούν ως το συνέδριο με θεμελιώδη σκοπό την αναβάθμιση του κοινωνικού υποκειμένου σε κοινωνικό εταίρο ώστε να διαβουλευεται θεσμικά με την πολιτεία και την Ε.Ε.

Το «συνέδριο» είναι εξ ορισμού ανοικτό, ξεπερνά όλες τις ως τώρα πρωτοβουλίες και δεν μπορεί να πατροναριστεί ούτε και από αυτούς που σήμερα παίρνουν την πρωτοβουλία να το οργανώσουν βάζοντας χρήματα και πολύ χρόνο εργασίας, πολύ εθελοντισμό. Δεν μπορεί να πατροναριστεί ούτε από κανέναν άλλον που θα ήθελε να το ελέγξει για προσωπικό όφελος. Στο συνέδριο όλοι θα έχουν ίσες ευκαιρίες για να προβάλλουν όλες τις απόψεις.

Δεν αποκλείεται κανείς που έχει τα τυπικά κριτήρια, δεν είμαστε σε θέση, ακόμη και να θέλαμε να βάλουμε και ποιοτικά κριτήρια για τα πολλά άσχημα που διαπιστώνουμε (πιθανώς και διαφορετικά ο καθένας μας). Αυτή είναι και η σκοπιμότητα της διοργάνωσης κάθε δεύτερης Τετάρτης ανοικτής οργανωτικής επιτροπής στο Ευρωκοινοβούλιο με Livestreaming

Αυτό είναι και το πνεύμα της συμμετοχικής δημοκρατίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ - ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, ΑΤΥΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αυτοοργάνωση

Το ανοικτό συνέδριο για την κοινωνική οικονομία βασίζεται πρώτα από όλα στην αυτοοργάνωση της κοινωνίας πολιτών. Θα ήταν αφέλεια να πιστέψουμε ότι θα μπορούσε να αναπτυχθούν οι θεσμοί της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα χωρίς την ενεργοποίηση των κοινωνικών συλλογικοτήτων. Όσες φορές επιχειρήθηκε κάτι τέτοιο από τα πάνω, κατέληξε σε αναπαραγωγή συγκεντρωτικών μορφών εξουσίας.

Αυτοοργάνωση σημαίνει ότι εθελοντικές και παραγωγικές πρωτοβουλίες από την τοπική κοινωνία συγκροτούνται σε συλλογικότητες και εκφράζονται σε κεντρικό επίπεδο πανελλαδικό επίπεδο χωρίς ενδιάμεσους μόνιμους εκπροσώπους. Στο συνέδριο σύνεδρος θα είναι κάθε τοπική οργάνωση και πρωτοβουλία που το επιθυμεί.

Εκείνο που δεν έχει αναδειχθεί στη συνείδηση της ελληνικής κοινωνίας, ιδιαίτερα τα χρόνια της κρίσης είναι η υφιστάμενη αυτοοργάνωση της κοινωνίας σε πρωτοβάθμιες συλλογικές

οργανώσεις αλληλεγγύης και αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης που έρχονται να συμπληρώσουν άλλες παραδοσιακές συλλογικότητες πολιτιστικών και ανθρωπιστικών συλλόγων που λειτουργούν εδώ και πολλά χρόνια. Χιλιάδες πολιτιστικοί και εξωραϊστικοί σύλλογοι των χωριών και των αστικών συνοικιών αποτελούν μια πρωτοβάθμια αυτοοργάνωση της κοινωνίας με υψηλή συνειδητότητα κοινωνικής ευθύνης και ανιδιοτελούς προσφοράς. Άρα αναδεικνύουμε κάτι υπαρκτό που λειτουργεί ως άδηλη οργάνωση της κοινωνίας ως άδηλη κοινωνική οικονομία όπως αναλύει και ο Τσομπάνογλου καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου ο οποίος ορίστηκε και πρόεδρος της επιστημονικής επιτροπής.

Το πρόβλημα και το θεσμικό έλλειμμα της Ελλάδας είναι ότι αυτές οι συλλογικότητες δεν έχουν κατορθώσει ως τώρα να συγκροτηθούν σε δευτεροβάθμιο επίπεδο με εξαίρεση ίσως τις εθνικοτοπικές οργανώσεις. Η σημαντικότερη ίσως αιτία είναι ότι τα τελευταία 30 χρόνια από τότε που άρχισαν οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις, οι πελατειακές σχέσεις εισχώρησαν και σε αυτό το πεδίο. Αντί να ενισχυθεί η δικτύωση και η συνεργασία της οργανωμένης κοινωνίας πολιτών σε ένα ισχυρό κοινωνικό υποκείμενο, το κομματικό πελατειακό σύστημα βρήκε πολλούς τρόπους να διαφθείρει και να υπονομεύσει τον εθελοντισμό.

Αντί δηλαδή να ενισχύονται θεσμικά και με διαφάνεια οι αυθεντικές εθελοντικές αυτές οργανώσεις, δημιουργήθηκαν ΜΚΟ των 3 ατόμων με προνομιακές σχέσεις με τα κέντρα αποφάσεων και διανομής πόρων και με διαχείριση εκατομμυρίων κάθε χρόνο!! Συνέπεια ήταν ο κατακερματισμός και η δυσφήμιση του χώρου αδιακρίτως.

Κάθε προσπάθεια αυτοοργάνωσης από τα κάτω έβρισκε ισχυρή αντίσταση από οργανωμένες ελίτ που έβλεπαν την αυτοοργάνωση της κοινωνίας πολιτών ως απειλή για τα προνόμιά τους. Από την άλλη πλευρά δεν μπόρεσε να αναπτυχθεί μια θεωρία - φιλοσοφικό υπόβαθρο στη χώρα μας, για να στηρίξει την κοινωνική αυτοοργάνωση. Η θεωρία για το πρόταγμα της αυτονομίας και της αυτοδιαχείρισης του μεγάλου Έλληνα στοχαστή Κ.

Καστοριάδη, θα μπορούσε να είναι μια αφετηρία στοχασμού σε μια κοινωνία που βίωσε τα τελευταία χρόνια την άνοδο της ασημαντότητας και του ανορθολογισμού και τώρα πληρώνει πολύ ακριβό τίμημα. Το τίμημα της αποσάρθρωσης των κοινοτικών αξιών, η ιδιότητα διεκδικήσεων πολλών ομάδων συμφερόντων, το τίμημα του συντεχνιασμού. Είναι δεδομένο ότι οι συντεχνίες και τα κλειστά συστήματα δεν θέλουν οριζόντια οργάνωση της κοινωνίας, θέλουν ιεραρχικές δομές για να διαιωνίζεται η ανισότητα, αφού το κράτος λαφυραγωγείται από τις πιο ισχυρές συντεχνίες.

Αυτοοργάνωση λοιπόν δεν θα μπορούσε να έλθει από τα πάνω, από τα κέντρα εξουσίας, συνδέεται με το πρόταγμα της συμμετοχικής δημοκρατίας. Η πρόκληση σήμερα είναι να σκεφτούμε και να επινοήσουμε το πώς θα συνδεθεί το πρόταγμα της αυτοδιαχείρισης με τη συμμετοχική δημοκρατία και την απαραίτητη ενεργοποίηση της κοινωνίας στην συλλογική παραγωγική διαδικασία. Έχουμε βεβαίως τα θεωρητικά εργαλεία για το πώς μπορεί να συμμετέχει ο πολίτης στη δημοκρατία ως πολιτική διαδικασία, αλλά δεν έχουμε τη σύζευξη αυτής της διαδικασίας με το παραγωγικό σύστημα της οικονομίας.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών χρειάζονται σήμερα μια ενοποιητική θεωρία και μια θεσμική – οργανωτική καινοτομία που θα τις καταστήσει ικανές να παίξουν τον ιστορικό τους ρόλο ως συλλογικό υποκείμενο. Να αυτοπροσδιοριστούν δηλαδή στον τρόπο που θα συνεργάζονται και θα παράγουν αξιοποιώντας όλο το ανθρώπινο - κοινωνικό κεφάλαιο που διαθέτουν.

Το συνέδριο της κοινωνικής οικονομίας που προωθείται από τα κάτω, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μπορεί να αναδειχθεί σε μια μεγάλη ευκαιρία που θα συμβάλλει στον μετασχηματισμό της πρωτοβάθμιας αλλά κατακερματισμένης κοινωνικής δημιουργίας σε ενιαία δύναμη ανάταξης της κοινωνίας. Αυτή την αλλαγή δεν μπορεί να την φέρει καμιά άλλη κοινωνική δυναμική που λειτουργεί συντεχνιακά.

Η κοινωνική οικονομία άλλωστε ως προϊόν αυτής της συλλογικής δημιουργίας διασώζει σήμερα πολλές χώρες από τις συνέπειες της ανεργίας και της φτώχειας. Αυτό είναι το συγκριτικό πολιτικό πλεονέκτημα που θα πρέπει να κατακτηθεί και στη χώρα μας.

Πρόκειται για μια τελείως διαφορετική προσέγγιση για μια χώρα που βρίσκεται σε κρίση. Δεν μπορεί, ούτε πρέπει να προσδοκά να ξεχρεώσει και να σωθεί, από επενδύσεις εις βάρος του περιβάλλοντος όπως ο χρυσός ή το πετρέλαιο.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

για την κοινωνική οικονομία

Η κοινωνική οικονομία σήμερα ξανανοηματοδοτεί τον κόσμο. Είναι ο θεσμός για την ουσιαστική αντιμετώπιση της ανεργίας σε παγκόσμιο επίπεδο, ο θεσμός δραστηκής αντιμετώπισης του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού, ο θεσμός ενεργοποίησης των τελματωμένων υλικών και ανθρώπινων πόρων, ο θεσμός που μπορεί να δώσει ώθηση στις τοπικές κοινωνίες και ιδιαίτερα στην τοπική αυτοδιοίκηση, για να ενισχύσει τις κοινωνικές δομές και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Καθώς η μισθωτή εργασία εξασθενεί, στο πλαίσιο της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης που ζούμε σήμερα, και τα εργατικά χέρια αντικαθίστανται από τις νέες τεχνολογίες, τη ρομποτική και τους αυτοματισμούς, οι θεσμοί και οι πρακτικές της κοινωνικής οικονομίας επινοούν και εφευρίσκουν μια νέα κοινωνική επιχειρηματικότητα, που στηρίζεται στη μείωση του κόστους των συναλλαγών, τις αλληλέγγυες συλλογικές σχέσεις, τη δικτύωση και το κοινωνικό μάρκετινγκ που περιορίζουν τους μεγάλους μεσάζοντες και την κερδοσκοπία.

Το ισχυρό χαρτί των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι ότι μπορούν να λειτουργούν, είτε χωρίς κέρδος, είτε με χαμηλή κερδοφορία, και να είναι βιώσιμες, εξασφαλίζοντας εισόδημα σε αυτούς που εργάζονται μέσα από τέτοιες επιχειρήσεις σε συνεταιρισμούς και μη κερδοσκοπικές εταιρείες. Και το επιτυγχάνουν, σε αντίθεση με τους "νόμους" της αγοράς, γιατί ενσωματώνουν το κοινωνικό κεφάλαιο ως αντιστάθμισμα του χρηματικού κεφαλαίου, δημιουργώντας σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών.

Αυτό αποδεικνύεται έμπρακτα από την αναπτυσσόμενη βιωσιμότητα της συνεταιριστικής οικονομίας σε όλο τον κόσμο και το αποδεικνύουμε πχ, φέρνοντας σε επαφή τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς των πόλεων με τους αγροτικούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς της περιφέρειας. Υπάρχουν δυνατότητες των οργανώσεων της Κοινωνίας Πολιτών, διότι ως αυτόνομη ενότητα, αλλά και ως εταίρος συνεργασίας με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι οργανώσεις έχουν να υποδείξουν και να εφαρμόσουν ένα άλλο αποκεντρωμένο και συνεργατικό μοντέλο.

Επιπλέον, για τη χώρα μας, που ο κρατικός μηχανισμός δεν είναι φιλικός στις συμμετοχικές διαδικασίες, είναι απαραίτητη η συγκρότηση περιφερειακών και τοπικών "Κοινωνικών Αναπτυξιακών Συμπράξεων", και το "κλειδί" για τις Κοινωνικές Αναπτυξιακές Συμπράξεις και τις δομές Στήριξης της Κοινωνικής Οικονομίας είναι ο επικοινωνιακός σχεδιασμός με διαδικτυακά εργαλεία δικτύωσης και ενημέρωσης ανοικτά σε όλους για διάχυση ενημέρωσης και τεχνογνωσίας στην οργάνωση κοινωνικών επιχειρήσεων.

Τελικός στόχος μπορεί να είναι η συγκρότηση ενός πανελληνίου Συνδέσμου Κοινωνίας Οικονομίας με δικαίωμα συμμετοχή όλων όσων τηρούν τα τυπικά κριτήρια, ώστε να λειτουργήσει ως κοινωνικός εταίρος και να καλύψει το θεσμικό έλλειμμα της Κ.Α.Ο της χώρας μας.